

ABONAMENTUL:
 Pe un an . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— "
 Pe 3 luni . . . 7.— "
 Pe o lună . . . 2.40 "
 Pentru România și
 străinătate:
 Pe un an . 40.— franci.
 Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi Nr. 1/a

INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.

Mulțumite publice și Loc
 deschis costă girul 20 fil.
 Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.

Tăria noastră.

Arad, 3 Noembrie.

S'ar părea că războiul de astăzi cu învâlmășelile și năpastele ce le aruncă pe capul tuturor ar îndreptăți pe unii să nu mai aștepte timpuri senine, în sufletul lor se clatină încrederea într'o soartă mai bună. Nu este sat românesc în care să nu se găsiască o seamă de oameni de aceștia, și de câte ori trec pe la noi își exprimă nedumeriri dure-roase. Socotim că e bine să le spunem tuturor că niciodată n'am avut până astăzi dreptul să stăm cu fruntea sus, să ne facem datoria de buni Români dupăcum pretind interesele noastre naționale, pentru că niciodată ținută aceasta n'am putut s'o documentăm cu fapte ca astăzi, și în fața faptelor cel mai orb dintre șovinști trebuie să tacă și să se închine. Neclintiți să stăm la postul nostru, să mărturisim naționalitatea și legea noastră românească, nimeni dintre bunii noștri țărani să nu desnădăjduiască, să nu-i slăbiască conștiința în fața stărilor de astăzi.

Cei mai mulți dintre țărani ce ne cercetează au teama că ciocnirile armatelor de milioane au să desființeze state și... neamuri. Statele într'adevăr pot avea o soartă grabnică, dar nu și neamurile. Căci neamurile trăiesc prin sufletul lor național care nu se câștigă și nici nu se pierde într'o zi. Sufletul național este creația câtorva secole și oricâte întorsături politice și de alte feluri s'ar abate pe capul unui neam, sufletul nu se nimicește cu una cu două, ci îi trebuie iarăș secole. Trebuie să-l sape zeci de ani înrâuriri străine, cultură străină, apăsări de

toată mâna, trebuie să-și piardă limba pentru ca fața lui să se desfigureze, ca firea, caracterul să i se întunece.

Sufletul național românesc este munca atâtor secolii din trecut, este opera atâtor sute de generații, acest suflet l'am moștenit cu toate destoiniciile sale și cu greu poate fi dărâmată o clădire ca aceasta. Minunata întocmire a lăuntruului nostru, împotriva zilelor grele și jertfelor fără număr aduse zi de zi de neamul nostru nu poate fi răpusă de păcatul ce paște acum lumea. Steaua neamului nostru nu poate păli, dimpotrivă, pe urma vrednicilor noastre ea trebuie să străluciască mai luminoasă decât până aci, și, decând a izbucnit războiul, ea a trecut deseori cu carul ei de lumină dumnezeiască pe cerul gândurilor noastre.

Să n'avem teamă, iubiți cititori ai satelor! Trecutul nostru ni-a fost viforos cum n'au trăit alte vremuri. Necazuri și vârtejuri l'au bătut în toată vremea, învâlmășelile politice au fost nenumărate, dar părinții noștri nu s'au înfricat, sufletul românesc a ieșit triumfător, a trecut teafăr fără ceasuri de grea cumpănă, și trunchiul neamului românesc n'a încetat să se întăriască, însuflețit de flacăra dumnezeiască a sufletului. Înaintașii noștri au chivernisit cu grijă comoara hărăzit de ei, limba, legea, tradițiile, toate aceste razimuri ale sufletului național, și au lucrat ca să înmulțiască această comoară după puterile lor. Și nu noi ne vom găsi cei slabi și lași cari să punem vina pe încurcăturile de astăzi sustrăgându-ne dela marile datorii naționale.

Nădejdea în viitorul neamului nostru să nu se clatine cât de puțin, să nu slăbiască

conștiințele, amăgirile de tot soiul trebuie să ocolite, ispitele înălțurate cu bărbăția, eroismul vitejilor noștri soldați. Și atunci destinele românești nu pot apune în războiul actual, orice plăgi și dezastru ar fi aruncate pe capul nostru le vom putea înfrunța... în sufletul nostru cu seninătate și liniște.

Iar dacă patrimoniul, moștenirea sfântă a generațiilor trecute, sufletul românesc, îl păstrăm nealterat, în toată curăția, chiar dacă războiul ar crea împrejurări grele, puterile multe amintite pe cari le are acest suflet vor feri trunchiul nostru național de desființare, îi vor vindeca toate rănile aplicate de zile ca acestea și arborele românesc își va putea destinde din nou ramurile în plină mărire și strălucire. Clădirea miraculoasă, sufletul național, nu poate pieri deodată cu clădirile de alte soiuri, deodată cu sfărâmări de state, dărâmări de orașe și de catedrale, glasurele sufletului național nu amuțesc de fiorelele gurii de tunuri,

Glasurele sufletului tac numai după timp îndelungat de neglijare, păraginire, lipsă de conștiință, înstrăinare, de nesocotire a avutului național. Vorbim de cazurile cele mai rele, căci așa este obișnuit omul să vorbească pentru a se ști apăra mai bine, asigura o existență mai fericită, dar noi mai credem că războiul de astăzi trebuie să-și aibă luminile sale. Atâta putregai trebuie ars la para focului de război. Atâta mândrie nesocotită și viclenie trebuie să piară în acest foc. De când a răsunat întâia bubuitură de tun am nutrit nădejdea că la vâlvătaiele războiului se vor zări mai bine destinele adevărate ale neamurilor și omenirea va fi în stare să judece mai drept

Scrisorile.

Vin solii din depărtări,
 Peste munți și țări ele sboară:
 Aduc vești și alintări
 Și la noi scoboară.

Sute vin, sute pornesc
 Zglobii, drăgălașe,
 Multe taine șoptesc
 Albele răvașe.

Cutreră zările
 Purtători de veste,
 Când slârșesc cărările
 Ne bat la ferestre.

Pribegesc cu tainic dor
 Și la noi se lasă,
 Tremurând și cu fior
 Le potim în casă.

Le desfacem tremurând,
 Inima ne bate,
 Ne trezim deja plângând
 Cu visuri surpate.

Vin spre scumpul nos' Ardeal,
 Una din robie,
 Alta-i scrisă din spital
 Sau din bătlie.

Sute vin, mii sunt pe drum
 Stolul nu se găte,
 Răslețiti ne sunt acum
 Frații 'n lumea toată.

Sus, țin piept Muscanului,
 Sârbului în vale,
 Alții Tălianului
 Munți îi darmă 'n cale.

Vin cu zor din câmp de toc,
 Din prăpăd și moarte,
 Una poartă mult noroc,
 Alta-i tristă foarte.

Vin și-aduc cu sârg, cu zor
 Vești la fiecare:
 Fetelor șapte de dor,
 Altor alinare.

Mame, fete și soții
 Le adastă dornic,
 Când în nopți lungi și pustii
 Fusul sboară spornic.

Le-adastă copilele
 Dalbe, visătoare.
 Ah! de-ar sosi zilele
 Păcii răzătoare.

Să vie iar cetele
 De flăcăi acasă,
 Ca să-și prindă fetele
 Cununi de mireasă.

Bistrița.

Emil A. Chiffa.

Un român născoceste un tun uriaș cu care Turcii cuceresc Constantinopolul.

Oastea lui Mohamed Cuceritorul înainte să apuce drumul Tarigradului s'a strâns la cetatea Edirne, adică la Adrianopol. Nimeni n'a știut bine câte stoluri de oaste a avut cu sine, la Edirne, Mohamed. Isoarele ce le avem la îndemână nu se impacă unele cu celelalte. Acela pe care se poate pune mai mare temei ar fi venetianul Barbaro. Dânsul ne spune că Mohamed, atunci când a luat drumul spre cetatea Tarigradului, avea o sută șasezeci de mii de ostași pe cari i-a tăbărit dela marea Propontidei până la Cornul de Aur. Pe tot întinsul acestui loc erau strânse stolurile, adică sangiacurile turcești, atât ostași orânduși cât și cei neorânduși, fără să mai punem la socoteală și oamenii de pe corăbii, galioane precum și cei cari nu luau parte la luptă, dar cari urmau oștile, și cari, pe vremea aceea erau nespuse de mulți.

și să aprobe drepturile de viață ale popoarelor. Să ne oprim, însă, la cazurile cele mai rele pe cari ni le amintesc cinstiții noștri cititori dela sate de câteori trec pe la noi.

Aici e țaria noastră, în noi înșine, în calitățile sufletului românesc, mănunata clădire din internul nostru pe care n'o pot pustii vânturile cele mai tari dacă nu vrem, dacă nu cedăm din imboldul propriu, din slăbiciunile noastre.

Valoarea tratatelor de alianță între state.

Reproducem din ziarul „Steagul” din București două articole interesante:

O chestie de mare actualitate, o chestie practică și morală în același timp este chestia „valabilității” tratatelor de alianță între state.

Dela începutul actualului războiu s'a făcut tot mereu dovada cumcă chestia valabilității tratatelor nu este deloc rezolvată și că omnia trebuie să reînceapă discutarea și revizuirea ei. Războiul actual a dovedit cumcă pe deoparte puterea materială și pe de altă parte necesitățile actuale desființează întotdeauna îndatoririle formale impuse prin tratate. Dreptul ginților supune regimul contractual între state, la oarecari principii și îndatoriri cari ar fi trebuit să devie axiome și porunci imperative pentru contractanți. În loc de aceasta vedem, că de câteori interesele ori necesitățile actuale ale statelor au intrat în conflict cu tratatele anterioare, întotdeauna tratatele au fost nesocotite.

În timp de 16 luni dela izbucnirea actualului războiu au fost neexecutate ori călcate nu un tratat ci o serie întregă. Germanii au nesocotit neutralitatea Belgiei pe care, dimpreună cu celelalte mari puteri europene, o garantase prin semnătură. Tratatul prin care neutralitatea Belgiei era garantată, funcțiunea, era valabil, atunci când Germanii au violat cu armele neutralitatea Belgiei. Italia era legată printr'un tratat cu Germania și cu Austro-Ungaria. După termenii acestui tratat Italia era datoare să ajute cu armele pe cei doi aliați în anumite împrejurări și condițiuni. Dar în locul acestui ajutor vedem pe Italia luptând cu armele împotriva Austro-Ungariei. România — știam noi — era legată printr'un tratat cu pu-

terile întregii-alianțe, însă la ziua scadentei, România n'a mișcat în ajutorul aliaților. Serbia, Grecia și România au — se zice — un tratat de alianță care le obligă să se ajute între ele atunci când vor fi atacate de arme inamice, în tot cazul un tratat formal și categoric leagă Grecia de Serbia în special în contra Bulgariei. Dar nici România nu merge în ajutorul Serbiei și nici chiar Grecia nu vrea să iasă din neutralitate.

Cum se poate explica aceasta, aproape generală, nesocotire a tratatelor? Dreptul ginților, codul care reglementează contractările internaționale, prevede că un tratat nu încetează decât 1. atunci când amândoi contractanții sunt de aceeași părere, 2. când scopul pentru care tratatul fusese încheiat a fost îndeplinit, 3. când a expirat termenul, 4. când îndatorirea impusă părților sau uneia din părți a fost îndeplinită.

Tot dreptul ginților mai prevede cumcă un contractant nu poate încheia, cu un al treilea, un al doilea contract care să fie în contradicție cu contractul existent. În asemenea caz contractantul cel vechiu are înăietatea și preva-lează.

Am văzut că Germania a violat neutralitatea Belgiei deși ea însăși era una din garante. Cum se scuizează Germania? Germania pretinde că Belgia, deși își avea neutralitatea pusă sub scutul tuturor marilor puteri, totuși în secret conspira cu unele împotriva altora. Spre a dovedi aceasta guvernul german a publicat oarecari documente găsite la ministerul de războiu din Bruxelles ce făceau proba cumcă Belgia tratase încheierea unui tratat de alianță cu Anglia îndreptat împotriva Germaniei. Căzul e prevăzut de dreptul ginților. Dreptul ginților prevede că țările cu neutralitate permanentă garantată, trebuie să se abțină dela încheierea de tratate de alianță ce le-ar obliga să iasă din neutralitate.

Bineînțeles aci nu judecăm diferendul, dar arătăm numai sub ce motive a fost nesocotit tratatul care garanta neutralitatea Belgiei.

Italia avea un tratat de alianță cu Germania și cu Austro-Ungaria; dar în loc de ajutor militar, Italia, nouă luni după izbucnirea războiului a atacat Austro-Ungaria. Tratatul a fost denunțat fără ca vre-una din condițiile prevăzute de dreptul ginților pentru încetarea tratatului să fi intervenit.

Iarăș nu judecăm cazul deși încă odată, constatăm că un tratat n'a avut nici o putere.

Grecia era și este legată printr'un tratat cu Serbia. Grecia este datoare să ajute cu ar-

mele pe Serbia după cum Serbia era datoare să ajute pe Grecia. Și totuși Grecia, deși Serbia era coplesită de dușmani, nu se mișcă. Căzul Greciei este poate cel mai semnificativ.

Neutralitatea Belgiei a fost călcată sub cuvânt că, pe ascuns, Belgia trata cu Anglia împotriva Germaniei. Italia a declarat războiu Austro-Ungariei sub cuvânt că Austro-Ungaria a provocat pe Serbia în taină fără a încuștința pe toți aliații ei. Grecia, însă, pretinde că tratatul de alianță o îndatorează să ajute pe Sârbi când aceștia ar fi atacați de 2 dușmani, dar astăzi, sunt atacați de trei.

Concluzia exemplelor înregistrate aci e că tratatele de alianță nu sunt niciodată obligatorii atunci când lezează interesele actuale ale popoarelor.

Înzadar spune Vattel, cunoscutul jurisconsult elvețian și autor al unui celebru tratat asupra dreptului ginților, că „în tratatele internaționale nu poate fi vorba de resciziune, adică de anulare pentru cauză de cesiune, căci în acest caz nu ar fi nimic statornic în contractele dintre națiuni”. Căci practica a dovedit de atâtea-ori, iar astăzi dovedește mai categoric ca totdeauna că, atunci când un interes actual stă în antagonism cu un tratat existent, tratatul își pierde valoarea.

De pe frontul italian.

Sărbătoarea eroismului românesc.

O zi de sărbătoare la batalionul al IV-lea al regimentului 33.

— 22 Octomvrie, 1915.

Ieri au fost decorați a doua grupă de soldați a batalionului nostru, — decând ne luptăm pe frontul italian.

Chiar acum avem lupte grele, și cu toate acestea ne-am putut face câteva momente senine, ca sărbătorindu-ne decorații (alături de învingeri, decorațiile sunt al doilea fel de sărbătoare, ce putem avea pe câmpul de războiu; pentru că altfel de sărbători nu-s cunoscute pe câmpul armelor), — să ne bucurăm și noi de bucuria lor. Va fi neuitată atât pentru decorați cât și pentru noi ziua de ieri. În ploaia granatelor și a șrapnelor, cu sufletele oțelite, — am asistat la festivitate ca la un serviciu divin, și am ascultat sincerile cuvinte ale comandantului nostru, ca și cum se adânce-

Socoteala de mai sus este întărită și de un alt martor care a trăit pe vremea aceea și a văzut oastea turcească, anume Tetoldi. El spune că Mohamed avea cu sine două sute de mii ostași orânduți cu treizeci până la patruzeci de mii de călăreți, iar ceilalți, fel de fel de vântură lume.

Stolurile orânduite ale lui Mohamed alcătuiau, firește, pe cea vreme cea mai bună oaste din lumeaîntregă. Alese în Anadoli, alcătuiau stolul vestit al *ienișerilor*, a căror istorie este prea cunoscută de toți ca să n'o mai pomenim aici. Acest stol era și ostășesc și bisericesc. O alcătuire ostășească pe care lumea n'a cunoscut-o până atunci și care întrecea chiar alcătuirile creștinești de felul acesta, cum erau cele numite ale *Spitalului* sau ale *Templului*. *Ieni-șeri*, pe turcește, voește să spună *ostire nouă*. Ea și-a luat ființa în întâia jumătate a veacului al 14-lea pe vremea sultanului Orhan. Acest stol renumit era plin de apostazi: Greci, Letini, Nemți, Unguri, Sloveni, Sârbi și Români.

Mesterul Urban.

În luna lui Ianuarie din anul 1453, Grecii din Tarigrad află cu mare groază, că la Edirne s'a turnat un *balimez* uriaș. Iată o povestire pe care ne-a lăsat-o un istoric grec de pe vremea aceea, anume Duca, despre acest *balimez* uriaș, cel dintâi pe care l-au avut Turcii până atunci.

În toamna anului 1452, un fugar a fost adus sultanului căruia i-a spus lucruri de preț despre cum stăteau Grecii în cetate. Fugarul se nu-

mea Urban, era vlah, adică român și trecea la Tarigrad ca cel mai bun turnător de balimezuri din acea vreme. A vroit să se bage în slujba voșilevs-ului Constantin Dragases apărându-i cetatea dar, nemulțumit cu ceea ce i-se dădea și, în deosebi, nemulțumit de oamenii din jurul împăratului cari îi cereau o parte din leața ce o primea dela acesta, a fugit în taină din cetate și s'a dus la sultan. Păgânul l-a primit cu mare bucurie, i-a dat felurite daruri, haine scumpe și alte multe ca acestea. Bogățiile ce i-a dat sultanul, spunea Duca, erau atât de mari și de multe încât un sfert din ele l-ar fi mulțumit pentru totdeauna și l-ar fi împiedecat să se mai întoarcă la Tarigrad.

Mohamed era acum în culmea fericirii, căci avea pe lângă sine un ajutor neprețuit pentru gândurile sale asupra Tarigradului. După multe voroave și curente, păgânul i-a cerut să-i toarne un tun care să întrecă toate uneltele de război cunoscute până atunci. Urban i-a spus că poate să-i toarne un *balimez* care să asvârle mari ghiulele de piatră, ce ar sfărâma toate zidurile Vaviloniei! Dar i-a mai spus că nu știe însă bătaia lui.

Sultanul s'a grăbit să-i răspundă că lucrul acesta îl privea pe dânsul, Urban să-i dea numai uneltea atât de mult dorită.

La Edirne, sultanul a vorovit cu mesterul român și cu mesterii turci Sarișe și Muslah-Edin. În cetate Turcii făceau toată ziua muștră și încercau balimezurile cele noi. Cea mai groaz-

nică din aceste unelte de prăpăd era cea a românului Urban care, a rămas multă vreme de pomină și era socotită ca minunea Răsăritului și chiar a întregii Europi. Tunul lui Urban a fost numit de Greci *Vasilicos* ce voește să spună „crăesc”.

„Era ceva groaznic și ne mai pomenit”, spune Duca. Urban a întrebuintat trei luni să-i facă tiparul în care trebuia să toarne arama. Istoricul Frantes, fiind și logofăt mare al împărăției, spune că acest tun avea o circumferință de 12 *spitami* adică nouă picioare, sau trei picioare diametru. Când a fost slobozit întâia-ora în fața noului conac al sultanului, clădit chiar în anul acela la Edirne, poporul a fost vestit că detunătura lui va fi groaznică. Cronicarul grec mai adaogă că sultanul a voit de asemenea prin vestirea sa, să nu înspăimânte femeile însărcinate. Detunătura lui s'a auzit până la o depărtare de o sută de *statiuri*, după mărturia lui Duca.

Ghiuleaua de piatră care cântărea 1200 de livre după unii sau 1500 după alții, s'a dus de s'a băgat în pământ la o depărtare de o milă și la o adâncime de 6 picioare. Chiar azi se mai văd unele din aceste uriașe ghiulele prin mahalalele Tarigradului, de pildă în șanțul zidului celui mare, în zidul din Galata, în curțile vechiului serai și la arsenal. Aste n'au putut fi distruse de atunci până acum și sunt chiar pe locul unde au picat.

Un englez, Edwin Pears, a măsurat două din

ste cu toată evlavie un bun creștin în înalta înțelepciune a învățăturilor din sf. evanghelie.

La festivitatea noastră a fost invitat și brigadierul, care bucuros a luat parte la bucuria noastră, căci decând ne aflăm pe frontul italian numai recunoștința și admirația superiorilor noștri am meritat; pentru că unde a fost batalionul al IV-lea al regimentului 33 — sub comanda dlui căpitan *Alexandru Vlad*, — dușmanul nu a avut nici un spor; — *nici o palmă de pământ nu au câștigat Italienii dela noi!*

Au fost decorați cu *medalia mare de argint pentru vitejie*, următorii Românași:

Sergentul *Alexandru Hord* din Troaș (care încă în decursul campaniei din Serbia a fost decorat cu *medalia mică de argint pentru vitejie*, — iar drept recunoștință pentru ținuta sa bravă în timpul din urmă a fost avansat la rangul de sergent-major (feldwebel), — apoi

Infanteristul *Ioan Todoran* dela mitraliere.

Cu *medalia mică de argint pentru vitejie*, următorii:

Caporalul *Gheorghe Ursu* din Totvărădia,

Infanteristul *Ioan Crișan* și

fruntașul *Nicolae Debeleacu*, din Siria, — care după cum am mai amintit, a fost înaintat deodată două grade: până la rangul de sergent.

Cu *medalia de bronz pentru vitejie* următorii:

Fruntașul *Alexandru Ardelean* din Corbești, care a fost înaintat și la rangul de caporal, — apoi

Infanteristul *Ioan Bolovan* din Pâncota, care a fost înaintat la gradul de fruntaș, apoi

Infanteristul *Lazar Hord*, fratele lui *Alexandru* sergent-majorul, — și care deasemenea a fost avansat la rangul de fruntaș, — apoi

Infanteriștii *Teodor Stepan*, *Ioan Holca Petrișor* și *Gheorghe Oprea*.

După ce căpitanul *Valer Șandor* dă onorurile militare cuvenite, — și face raport brigadierului, — comandantul batalionului căpitanul *Alexandru Vlad*, adresează soldaților o înflăcărată cuvântare, al cărei palid rezumat îl redau în următoarele:

Soldați,

Azi avem zi de sărbătoare, — serbăm decorarea eroilor noștri, cari s'au distins în mod deosebit, decând batalionul se află pe frontul italian. Majestatea Sa, prealubitul nostru împărat și rege a binevoit preagrațos a decora pe mai mulți dintre voi. Bucuria acestor decorații este zi de sărbătoare pentru batalionul întreg, pentru că bucuria lor este bucuria noastră a tuturor, — distincția bine meritată, ce-au primit-o este distincția batalionului întreg.

Atârnând decorațiile pe pieptul acestor bravi ca-

ele cari aveau, în adevăr, precum spune arhiepiscopul din Mitilini, Leonardo de Hio, 88 de degete circumferință. Ghiulelele au fost făcute dintr'un pământ pietros negru cărat de pe țărmurile Mării Negre și din bucăți de marmoră date la strung.

Urișul tun a fost pornit din Adrianopol pe la sfârșitul lui Ianuarie și ajuns la Tarigrad după 2 luni. Zece mii de călăreți îl urmau sub comanda lui Karagea-bei. Treizeci de perechi de boi, după unii, cincizeci sau șasezeci după alții, îl trăgeau. Își poate închipui cineva acest alaiu amestecat și spăimântător care a străbătut nesfârșitele câmpii mohorâte ce duc dela Edirne la Tarigrad. Două sute de muncitori însoțeau balimezul ca să-l ție dintr'o parte și două sute de salahori îndreptau drumul pe unde mergea. Cincizeci de lemnari erau întrebuițați la clădirea podurilor. Unele isvoare spun că toți muncitorii, salahorii, dulgherii și lemnarii, treceau de două mii.

Pe la sfârșitul lui Martie, cronicarul Franțes spune la 2 Aprilie, alaiul ajunsese la o depărtare de 5 mile de Tarigrad. Turcii, în calea lor dela Edirne la Tarigrad, au prădat toată Trakia străbătută de dânsii. Joi, 5 Aprilie, oastea turcească ajunsese în fața Tarigradului.

D. Caselli.

merazi ai voștri îl felicit în special, — iar pe voi pe toți ceilalți, cari deasemenea ați adus batalionului numai fală și mândrie, vă felicit și vă mulțumesc pentru eroica și brava voastră ținută, — arătată în decursul tuturor bătăliilor, ce le-a avut batalionul dela începutul războiului până azi.

Alături de succesele obținute în Muntenegru, Bosnia, Hertegovina și Serbia, victoriile repurtate pe frontul italian se vor înșira cu toată dreptatea, în istoria glorioasă a regimentului nostru, — lângă vitejii strămoșilor noștri, dovedite față de dușmanul nostru de azi, — pe câmpurile de luptă dela Mortara, Novara și Bicocca. Față de acest dușman care ne-a atacat chiar când vitejia trupelor noastre dăduse o întorsătură a războiului favorabilă nouă, trebuie să fim fără îndurare. Căci dacă nu ne venea acest atac în spate, — noi isprăviam mai curând războiul și voi aveați posibilitatea să vă reîntoarceți mai degrabă la vetrele și cel iubiti ai voștri.

Deocamdată ne apărăm de Italieni; mersul războiului ne spune că în scurtă vreme vom putea curăți pământul patriei noastre de aceștia, și când va veni rândul să mergem înainte, — nu ne vom opri, până nu le vom lua pofta pe vecl Italienilor, de-a mai aspira la pământ din monarhia noastră.

Vitejia românească e proverbială. Dela începutul războiului am făcut cu voi împreună toate bătăliile, — de trei luni sunt în fruntea voastră (comandantul batalionului) — și am avut ocaziunea să vă cunosc, și sunt ferm convins, că unde-ș va pune batalionul piciorul, își va și împlini cu onoare și conștiințios datorla. Aduceți-vă aminte de patrioticele cuvinte, pe cari o mamă română le-a spus fiului său, care se reîntorsese acasă rănit, — dintr'un războiu neisprăvit, — când i-a închis ușa și l'a îndrumat să se reîntoarcă în bătăle și să nu vină acasă, decât numai biruitor! (Aluziune la mama lui Ștefan cel Mare.)

Aceasta este datorința voastră față de iubita noastră patrie!

Aduceți-vă aminte, în cele mai critice momente ale bătăliilor din viitor de camerazii voștri căzuți, de durerea și jalea lăsată după ei, și gândiți-vă că vitejii lor sunt jertfite pentru patria noastră a tuturor, — și cer răzbunare contra dușmanului, care ni l'a răpit dintre noi! Răzbunarea noastră trebuie să île exemplară!

Așa să ne ajute Dumnezeu!

Vorbirea a fost tălmăcită în limbile românească, nemțească și ungurească soldaților, — apoi brigadierul, la cuvântul și adresează soldaților următoarele cuvinte:

Soldaților,

— Am luat parte cu deosebită plăcere la decorarea vitejilor bravului batalion 33, — care a adus atâta fală trupelor noastre. Felicit cu toată căldura inimel mele pe cel decorați și pe bravul și înțeleptul vostru comandant, căpitanul *Alexandru Vlad*. Doresc să ajungeți cât mai de grabă o a doua zi de sărbătoare ca cea de azi.

Incheie apoi vorbirea cu un întret „Să trăiască Majestatea Sa, prealuminatul nostru monarh!” — secondat cu putere de toți soldații și ofițeri de față.

Și după aceste momente înălțătoare am intrat iarăș în pozițiile noastre, — ca să ne facem datoria.

Caporalul C.

Din România.

Dnii I. Brătianu și Delcassé. — Pentru ce n'a intrat România în războiu? O nouă ofertă făcută de împătrita înțelegere. — Declarațiile dlui N. Filipescu. — Tratat de neutralitate între România și puterile centrale? — Contingentul 1913 reținut sub arme.

Ziarul „*Dimineața*” publică o declarație a dlui I. Brătianu, prim-ministru, făcută dăunăzi unui personaj politic român. După ziarul „*Dimineața*” d. I. Brătianu, ar fi făcut următoarea deolaratie:

— La vremea sa voi arăta *motivele pentru cari nu am intrat în acțiune în luna lui Maiu, pe când eram hotărâți să intrăm*. Voiu dovedi, că d. Delcassé m-a împiedecat. Pe acea vreme cerusem adecă dlui Delcassé să se pronunțe în chestia tratatelor ce se urmau între România cu Rusia și Franța și totodată să adereze la *pretențiunile noastre*.

D. Delcassé a răspuns:

— Nu am cunoștință despre amănuntele tratatelor și în consecință nu pot să aderez la o înțelegere, al cărei text nu-l cunosc.

Răspunsul dlui Delcassé m'a pus în uimire, deoarece eram în posesiunea unor *date pozitive* că d. Delcassé avea *cunoștință* despre toate fazele tratatelor. În urmare am expediat dlui Delcassé următoarea telegramă:

— *Consider ca glumă* (plaisanterie) răspunsul Ex. Voastre.

Ajungând acest incident la cunoștința celor din Petrograd, d. Sassonow s'a grăbit a-mi răspunde, că *e chestie de neînțelegere la mijloc*. (C'est un malentendu).

Impătrita înțelegere a făcut României o nouă ofertă, după care României i se va da Basarabia, Ardealul, Banatul și o parte de teritor sârb, în cazul dacă ea se va alătura împătritei-înțelegeri. Răspunsul României, care probabil va refuza oferta, va fi dat în zilele cele mai apropiate.

Correspondentul din București al lui „*Corriere della Sera*” telegrafiază ziarului său următoarea declarație pe care d. Nicu Filipescu a făcut-o numitului corespondent:

— D. Brătianu e stăpânul situației. În prezent aliații nu pot cere altceva României, decât neutralitatea. O *intervenție armată din partea României ar putea să aibă loc numai în cazul unei rapide acțiuni a aliaților cari să aducă o radicală schimbare actualiei situații militare în Balcani*”.

Ziarul italian „*Ideia Nazionale*” afirmă că din isvor sigur a aflat, că *România a încheiat cu Germania și cu Austro-Ungaria un tratat de neutralitate*.

„*Corriere dela Sera*” din Milano publică o corespondență foarte pesimistă dela trimesul ei la București. Se spune în ea, că înțelegerea trebuie să se grăbească să împiedece unirea Bulgariei cu puterile centrale. *Dacă aceasta nu mai e cu putință, atunci România e pierdută pentru înțelegere, ceea ce e o pierdere mult mai mare, decât pierderea Bulgariei*.

Din București primim știrea, că un ordin sosit alaltăeri noaptea la regimentul 13 infanterie, spune că *oamenilor din contingentul 1913, cari după un alt ordin anterior urmau a fi trecuți în concediu pe ziua de 1 Noembrie c., nu li se vor acorda decât concedii în serii de câte 40 zile*.

PENTRU „ALBUMUL DECORAȚIILOR ROMÂNI”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitejilor noștri și informațiunile necesare (locul neșterii, regimentul, vârsta și faptele răsplătite cu medalia respectivă).

„Serbia va deveni mai mică și mai slăbită.”

Declarațiile contelui St. Tisza, făcute unui ziarist american.

Budapesta, 2 Noembrie 1915.

Contele Ștefan Tisza, prim-ministrul ungar, a făcut unui ziarist american următoarele declarații interesante:

— *Durata războiului depinde numai dela dușmanii noștri. Pentru noi situația e neschimbabilă, iar războiul, întocmai ca la izbucnirea lui, pentru noi are numai un caracter de apărare. Noi nicicând n'am avut și nici acum nu avem tendințe agresive, dar vrem să avem garanții că în viitor nimeni nu va mai turbura siguranța progresului nostru. În cursul războiului puterile centrale au dat probe lumii întregi, că ele au binemeritat și pe dreptul pretind să aibă siguranța soartei lor în viitor.*

— *Drama tragică a Serbiei se apropie de sfârșit. Avem nădejdea, că aceasta ne va duce la o întorsătură hotărâtoare. În actualele împrejurări nu doresc să fac declarații mai amănunțite ce privește soarta Serbiei, dar atâta pot spune, că Serbia va fi micșorată și mai slăbită, deoarece în viitor Serbia nu poate să mai fie cuibarul incendiului primejdios și izvorul permanent de primejdie al păcii noastre.*

Relativ la atitudinea României d. prim-ministru a spus:

— *Să nu se creadă — a spus primul-ministru — că România ar avea intențiunea să părăsească atitudinea sa de până acum și să lasă din neutralitate. Nu e tocmai probabil ca ea să se alăture împătritei-înțelegerii, iar ca ea să meargă cu noi, să se alăture nouă, la așa ceva nu ne așteptăm.*

— *Dar considerând succesele noastre militare trebuie să ne îndoim că fie chiar cel mai mare și mai genial diplomat ar putea să predispună popoarele balcanice pentru împătritea-înțelegeri, sau că să fi obținut un oricât de neînsemnat succes diplomatic pe seama împătritei înțelegeri.*

— *În Iunie discutăm cu baronul Conrad, șeful statului major al armatei noastre, despre formațiunea situației în Balcani și despre proiectația ofensivă împotriva Serbiei.*

— *Poate-se aștepta armata la vre-un sprin din partea diplomației noastre, — a întrebat șeful statului major, — și putea-va ea oare să facă ceva în Balcani în favorul puterilor centrale?*

— *Dacă d-ta vei înfrânge pe Ruși — i-am răspuns — faptul acesta ne va consacra de cei mai mari diplomați ai vremurilor, dacă însă s'ar întâmpla contrarul, dacă Rușii te-ar învinge pe d-ta, crede-mi dle general-locotenent, istoria lumii ne va numi proști în veci pe noi cât și pe noi toți.*

— *D. prim-ministru a terminat spunând, că a treia nouă ofensivă italiană a eșuat complect, dar d. prim-ministru a refuzat să facă declarațiuni relativ la atitudinea monarhiei față de Italia în cazul când aceasta va fi învinsă definitiv.*

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 2 Noembrie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rusesc: Pe linia de războiu dela Stripa luptele s'au continuat ieri toate ziua. Inamicul a atacat cu forțe puternice și la Bianiava a spart pozițiile noastre. Rezervele noastre însă i-au respins cu vehemente contraatacuri, pricinuind dușmanului pierderi considerabile în luptele de stradă ce s'au dat. Am făcut prizonieri 200 Ruși. În partea de jos a râului Styr am respins pe Ruși. S'a zădărnicit un contraatac rusesc, început cu mari preparative.

Pe frontul italian: Pe linia dela Görz s'au dat ieri din nou lupte vehemente în cari au luptat mai multe batalioane de infanterie italiene dirijate acolo de pe frontul din Tirol și Carintia. Așezând dușmanul aceste regimente în linia de luptă dela Görz, a încercat cu orice preț să rupă linia noastră. Ofensivele de ieri au fost dirijate nu numai spre capul de pod dela Görz, ci către ținuturile marginase de ambele părți dela Plawa și Monte-san-Michele. Am respins atacurile Italianilor cari în aceste atacuri au suferit cele mai mari pierderi de până acum. Pe litoralul Podgoriei luptele continuă pentru stăpânirea unor șanțuri.

Pe frontul sudostic: Trupele noastre au început atacuri în mai multe puncte din frontiera Muntenegrului. Am luat platourile Troglar și Orlovaț și poziția de pe litoralul Wardar spre sudost dela Avtovaț și nordost dela Bilten, platou ce domină ținutul spre sudost dela Visegrad. Pe linia ocupată de noi, am respins atacul Muntenegrinilor. Armata generalului Kövess a atins ținutul nordic dela Posega și-au înaintat spre linia Cațak-Kragujevaț. Armata generalului Galwitz este în luptă pe platoul ostic dela Kragujevaț și la nord dela Yagodina.

Berlin, 2 Noembrie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Inamicul a dat un violent asalt împuscând cu vehemență Butte de Tahure, iar pe linia dela Maas și Mosel focuri violente de artilerie. Alte știri importante nu sunt.

Pe frontul oriental: Atacurile noastre continuă pe ambele părți dela Aas spre sud dela linia Tuhum-Riga. În fața Dünaburgului și ieri s'au dat lupte înverșunate. Am respins din nou repetițiile atacuri vehemente ale Rușilor. Între lacurile Swenten și Ilsemb luptele continuă. Am făcut prizonieri mai mult de 500 Ruși.

În armata principelui Leopold de Bavaria nu este nimic de însemnat.

Armata principelui Linsingen. Rușii au încercat să împiedece înaintarea noastră spre nord dela Cartorisk. I-am respins, pricinuindu-le pierderi considerabile, iar noi ne-am continuat înaintarea. Lângă Siemikowce Rușii au reușit în treacăt să avanseze între trupele contelui general Bothmer. Prin contraatacurile noastre am reușit recucerirea tranșelor noastre, și am făcut prizonieri 600 Ruși. În urma unor lupte sângeroase de noapte, am reocupat cea mai mare parte a ținutului Siemikowce, făcând prizonieri mai mult de 2 mii Ruși.

Pe frontul din Balcani: În urma unor lupte violente am reușit să înaintăm spre nord dela Cațak și să ajungem în valea Morava ieșind astfel din ținutul muntos dela Grn-Milanovaț. Cațakul este cuprins. Platourile de sud dela Kragujevaț sunt cuprinse. Pe ambele părți a Moravei am depășit linia Bagrdan-Despotovaț.

Războiul european.

Armata sârbă încă nu este înfrântă.

Cartierul sudostic. — Situația militară a Serbiei s'aproie de *faza decisivă*. Situația armatei sârbești este următoarea: Ocolită de trei părți, iar restul împiedecat de ținuturi muntoase și păduri sălbatice. Împătrita înțelegerii este pregătită la cea mai mare catastrofă. Trupele a stro-ungare, germane și bulgare au tot dreptul să fie mândre de succesele de până acum, fără ca să desconsidere însă piedecile cari trebuie să le învingă de aci încolo. *Armata sârbă, nici după ocuparea Kragujevațului, nu este înfrântă.* Trupele cari au luptat până acuma pe fronturile nordostice și ostice, *sunt numai o parte a armatei sârbești.*

Planul comandei militare sârbe are planul probabil, ca adunându-și forțele, să le concentreze într-o poziție centrală. Inamicul, care s'a provăzut de sigur cu poziții perfect de bine alcătuite în interiorul țării, își dă seama că trupele triplei înțelegerii vor fi împiedecate să înainteze din cauza sărăciei drumurilor. În curând se va vedea dacă Sârbii vor încerca o nouă ofensivă cu armata concentrată, sau își vor păstra și mai departe pozițiile de defensivă.

Pentru contrabalansarea planului de luptă al Sârbilor, tripla înțelegere preferă ofensivă chibzuită, ținându-și trupele gata de-a intra în oricare moment într-o luptă decisivă. Sunt bine îngrijite și rezervele. Aprovizionarea trupelor se face pe Dunăre de-o flotă întreagă. Afară de mulțimea vapoarelor, au la dispoziție pentru acest scop nenumărate poduri. Dela Belgrad spre Ripanj se construiește deja un drum de fier, iar spre nord dela Belgrad o linie pentru tren comercial. Materialul necesar sosește mereu atât pe apă cât și pe uscat. Muncitori și muncitoare lucrează neîncetat la repararea drumurilor. În astfel de împrejurări, este foarte firesc, ca trupele cele mai înaintate chiar, să fie provăzute cu toate munițiile necesare.

Regele Greciei în Salonic.

București. — Se telegrafiază din Atena că regele Constantin a sosit la Salonic, însoțit de șeful statului major Dusmanis. În gară regele a fost întâmpinat de prințul moștenitor Gheorghie și de prințul Nicolae, precum și de autoritățile militare și civile. Regele a descins la reședința comandamentului suprem. Statul major al trupelor franceze și engleze nu a fost reprezentat la întâmpinarea regelui, deoarece prințul Nicolae i-a adus la cunoștință că prezența lor nu e dorită.

Flota rusească în apele române.

Rotterdam. — Alaltăieri după amiază s'au arătat în direcția spre Constanța 2 crucișătoare și 6 distrugătoare de torpile rusești, cari mai târziu s'au retras în direcția spre nord.

Comunicat francez despre retragerea Sârbilor.

Paris. — Agenția Havas anunță din Atena: Operațiunile în Serbia continuă. Bulgarii și Germanii plănuiesc să taie retragerea Sârbilor din nord spre sud; străduința statului major sârbesc e ca să execute în cea mai mare ordine retragerea armatei în noua poziție a apărare.

Curcile militare grecești judecă situația armatei sârbești ca serioasă, dar nu desperată. Reocuparea Velesului de către Bulgari se confirmă.

Bulgaria împărțește teritoriul.

Rotterdam. — Guvernul bulgar a comunicat guvernului grecesc, că programul armatelor bulgare se încheie cu ocuparea militară a teritoriilor macedonene ce se găsesc spre nord dela Monastir. Reiese din acest comunicat, că Monastirul nu e cuprins în programul estinderii bulgare, deoarece Monastirul e rezervat Greciei, ca premiu pentru neutralitatea sa. Bulgarii deci nu vor mai înainta dacă cumva Sârbii, Englezii și Francezii nu-i vor constrânge la aceasta prin atacuri.

O importantă ședință a Camerei engleze.

Londra. — Agenția Reuter anunță: Ședința de Marți a camerei engleze e una dintre cele mai importante ședințe, cari au avut loc în anii din urmă. Primul ministru englez Asquith va

**PENTRU „CARTEA DE
PAUR ROMÂNEASCĂ”**
nu uitați să trimiteți redacției „Românului” orice act, dovadă de vitejie
:: :: săvârșită de eroii noștri. :: ::

face declarații largi despre toate chestiunile, pe cari aliații au să le rezolve și va da lămuriri privitor la situație din toate punctele de vedere, ca camera să fie orientată până în cele mai mici amănunte. Expozeului primului ministru îi va urma o discuție probabil mai lungă, deoarece guvernul nu dorește să restrângă în nici un chip libertatea de păreri a deputaților. Pressa n'a anticipat comentarii dorind să-și spună părerea numai după ce primul ministru Asquith își va fi rostit expozeul.

Vorbirea prim-ministrului Salandra.

Lugano. — Prim-ministrul Salandra s'a prezentat la așezarea pietrei fundamentale la edificarea spitalului din Parma și în vorbirea ținută, a spus următoarele:

Din evenimentele de azi, lumea întreagă poate se văza că Italia înaintează și pe teren cultural, ridicându-și prestigiul și puterea prin războiu. Acest spital este prototipul faptului, că Italia este intruparea culturii latine, iar făl-făirea drapelului diferitelor uniuni sociale este dovada unității naționale.

Sunt tare în credința că Italia va ieși cu biruință din lupta grea de care s'a angajat. Sper, să mă reîntorc încă în Parma, atunci când ne va surâde pacea și când Italia va ieși din război, mare și puternică. Am speranța însă, că atunci nu voi mai fi politician.

Organizatorii festivalului au relevat planul, ca diferitele însoțiri și reuniuni cari au participat la serbare, să aștepte sub drapelul lor la gară plecarea lui Salandra, care dela acest festival a plecat la cartierul de războiu. Însoțirile însă, n'au fost de acord, și nu s'au dus la gară se facă onorurile.

Declarațiile primului ministru danez despre războiu.

Berlin. — „Berliner Tageblatt” anunță din Copenhaga că la adunarea populară, care a avut loc la palatul primăriei din Copenhaga, primul orator a fost primul ministru *Zahle*, care a rostit un mare discurs. Primul ministru a arătat situația Danemarcei în cursul războiului din punct de vedere al politicii externe și economice.

„Războiul decurge lângă frontierele Danemarcei — a spus primul ministru danez — și e un noroc, că nu am fost țări în războiu. Guvernul are datoria ca să păstreze neutralitatea țării și ca țara să nu fie păgubită economiceste din cauza războiului. În Danemarca nu mai există politică de partide, poporul și guvernul danez au în vedere numai politica de neutralitate. Situația financiară a țării e normală, bugetul aproape nu s'a schimbat, încasările și cheltuielile așa zicând se acoper.

Am impus o nouă dare după sporiul de avere, ceea ce ne-a adus un venit cu 1,900.000 coroane mai mult, decât speram. Pentru ca să sporim venitele statului, vom impune dări și pe speculanții de bursă. La începutul războiului am ordonat moratoriu dar l'am sistat treptat. Concepția ministerului privitor la chestiile militare nu s'a schimbat. Multe griji ne-a pricinuit și aprovizionarea populației precum și câștigarea materiilor brute pentru industrie și economie. Am rezolvit toate aceste probleme și am normat și chestia pressei.

Primul ministru a terminat spunând că guvernul își va ține și în viitor de cea mai înaltă datorie să păzească țara de războiu.

Conferințele lui Joffre în Londra.

Londra. — „Times” anunță că conferințele lui Joffre au avut rezultat: *înțelegerea privitor la măsurile militare cari trebuie să se ia în Balcani, e desăvârșită.*

Agentia Reuter spune că vizita lui Joffre în Londra a produs o deosebită impresie. Vizita aceasta a generalisimului francez e în legătură cu chestiile balcanice, dar s'au rezolvit cu acest prilej și alte chestiuni de urgență.

Colaboratorul politic al lui „Daily Chronicle” e de părere, că conducătorii armatelor aliate vor lucra acum mai repede și vor organiza noi armate pentru accelerarea operațiilor de războiu pe frontul din Orient.

Lyon. — Lui „Republican” i se telegrafiază din Paris: Joffre a petrecut 2 zile în Londra, fiind oaspele lui Kitchener. El a discutat cu ministrul de războiu întreg planul de războiu anglo-francez, care se va executa comun și care are de scop să oprească cu succes înaintarea armatei germane în Orient.

Rotterdam. — Vizita lui Joffre în Londra a făcut o impresie foarte bună. Cu acest prilej s'a căzut deplin acord și s'a pus baza celei mai strănse colaborări militare și politice. Afară de aceasta s'au mai rezolvit și alte chestiuni importante.

„Daily Chronicle” scrie în legătură cu această vizită, că lucrurile se vor desfășura acum cu repeziciune, iar pentru frontul din Orient se vor organiza noi armate.

Lupte pentru Riga și Dünaburg.

Rotterdam. — Agenția telegrafică din Petrograd a primit spre publicare dela statul major rusesc un comunicat, în care se spune între altele: mareșalul Hindenburg a întreprins cu armata sa întărită prin o operațiune violentă împotriva aripei drepte a armatei rusești dela Riga, un atac frontal împotriva Rușilor, cari s'au menținut viguros. După comunicatul rusesc între lupta de astăvară dela Dunaiet și atacurile sfârșite cu mari puteri împotriva Rigei și a Dünaburgului e o mare deosebire. Rușii au stat la Dunaiet fără munițiune, câtă vreme acum statul major rusesc afirmă că, dacă și nu i-a putut ajunge în privința aceasta pe Germani, au cu siguranță atâta muniție, cât e necesară pentru ca să se poată menține. Armata rusească nu e întărită dela Marea Ostică până la frontiera României, numai numericeste, ci e provăzută acum mai cu seamă și cu artilerie grea. Se recunoaște că pentru ofensiva generală, momentul n'a sosit, dar se speră că ofensiva Germanilor e oprită și e aproape timpul când vor lua ei ofensiva. *Luptele cele mai violente se dau și acum tot pe teatrul de luptă dela nord.*

Debarcări de trupe la Cavalla.

Atena. — „Patris” anunță: La Cavalla au sosit vapoare engleze și franceze, însoțite de crucișătoare franceze și cari vor debarca acolo trupe. La Cavalla au sosit ofițeri din statul major, cari fac pregătiri pentru debarcarea trupelor. Guvernul grecesc va protesta împotriva acestei proceduri, dar nu va pune piedeci planurilor antantei. Antanta va avea în stăpânire Cavalla până când se va decide războiul în Balcani. În acțiunea aceasta, flota engleză e sprijinită de mai multe unități ale flotei italiene.

O nouă ofensivă la Dardanele.

Viena. — După o știre din Sofia, generalul *Monro*, noul comandant sup. al armatelor anglo-franceze din Galipoli, a luat întinse dispoziții pentru mari pregătiri. Intre altele s'a îngrijit ca în locul trupelor duse la Salonic să fie aduse alte trupe. Din aceasta se poate conchide că ofensiva va fi reluată pe frontul dela Dardanele. Se pare, că presa engleză lansează cu anume intenții știri despre încetarea acțiunii împotriva Dardanelor și că cercurile militare ale antantei speră să poată da lovitura decisivă în peninsula Gallipoli. De fapt a și sosit din Egipt pe frontul dela Gallipoli un transport de trupe proaspete, dar defensivă turcească aci e și acum tot așa de asigurată ca mai înainte, încât orice surprindere din partea dușmanului nu e exclusă.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 3 Noembrie 1915.

Insemnări.

Stelele și ochii de mamă.

I-a murit feciorul și înzadar îl așteaptă în poartă. Patul lui s'a răcit pentru totdeauna, în unghere plânge noapte și plugul e ruginit — și mama își ridică ochii la stele:

— Cine sunteți voi, străluciri frumoase și de ce străluciți?

— Si stelele i-au răspuns cu zimbet:

— Suntem durerea voastră a mamelor și trăim totdeauna.

— Si atâtea stele sunt, câte dureri de mamă?... a întrebat văduva.... Si a început să plângă:

— Unde-i steaua durerii mele căci înzadar o caut între voi!

— Si stelele au răspuns cu raze de durere:

— Steaua durerii tale nu va răsări decât atunci pe ceriu, când sufletul fiului tău va înmărmuri ca stea.

— Si unde-i sufletul fiului meu? Intrebă mama iarăș:

— Sufletul fiului tău colindă ca porumbel lângă o

fereastră și vrea să adoarmă o fecioară ca să-i sărute buzele.

— Si toate stelele zimbeau și străluceau și în lacrimile mamei s'a micșorat privirea lor veșnică....

Emil Isac.

Românii din valea Timocului și militarii români din Bănat. De pe frontul sârbesc ni se scrie: Intre trupele austro-ungare cari au trecut Dunărea și au ocupat orașul sârb Cladova — sunt și Români din Bănat. Populația din Cladova e alcătuită în mare parte de Români, căci se știe că valea Timocului e locuită de o pătură numeroasă de Români.

La Cladova, autoritățile militare austro-ungare, au instalat ca primar pe un român bănațean, care vorbește românește cu populația de acolo, în mare majoritate formată din Români. Și soldații din armata austro-ungară trimiși în patrulare prin satele sârbești de pe marginea Dunărei, sunt români. Ei circulă prin sate și îndeamnă pe locuitorii rămași să cheme înapoi pe cei refugiați pe teritoriul român, asigurându-i pe toți de liniște. (F. P. R.)

Regele Angliei a sosit acasă. Din Londra se anunță: Regele George s'a reîntors la Londra. În urma călătoriei, regele a sosit foarte obosit. Starea lui sanitară dealtfel este multumitoare.

Concurs. Reuniunea femeilor române din Brașov, dorind să ajutoreze orfelinele a căror tată a suferit moarte de erou în războiul actual, deschide din nou concurs pentru cele 2 locuri vacante în orfelinat.

Acele orfeline române sărace, cari doresc să ocupe aceste locuri vor face cererea lor cu următoarele acte, pe cari le vor prezenta la subsemnata presidentă, până la termenul de 15 Noembrie a. c.: a) certificat de botez, b) certificat de sărăcie, c) certificat de absolvirea școlilor primare, d) certificat de sănătate. Să se arate și numărul copiilor rămași.

Orfelinele vor trebui să aibă vârsta de 12 ani, vor fi instruite în școala de menaj și de industrie casnică a internatului în timp de 3—4 ani, unde vor primi și instrucțiunea, îmbrăcăminte și toată educațiunea necesară pentru a-și putea avea un viitor în această direcțiune. Brașov, 7 Octomvrie 1915. — *Maria B. Băulescu*, prezidentă, Strada Vămii Nr. 7.

Comisie de agricultori din București la Viena și Berlin. O comisie compusă din agricultori de seamă având printre ei și prezidentul Uniunii Sindicaliștilor agricol și un reprezentant al camerei de comerț din București, a plecat la Viena și Berlin, cu scopul de-a studia aranjamentul care să poată îngădui în sfârșit exportarea recoltei din România.

† **Ioan Bucurenciu**, vrednicul notar al doilea din comuna Poiana, comitatul Sibiu, după o bolire lungă de mai mulți ani a decedat în 22 Octomvrie n. c. în spitalul civil din Sibiu, în etate de 32 ani și a fost înmormântat în 26 Octomvrie n. c. în comuna sa natală, Streja-Cârțișoara, din comitatul Făgărașului, petrecut fiind la groapă de un public numeros, precum și de reprezentantul reuniunii notarilor din cercul pretorial al Mercuriei. Odihnească în pace!

Violarea neutralității elvețiene. Intreaga presă elvețiană protestează contra bombardării orașului Chaux-de-Fonds constatând că se găsesc în fața celui mai grav caz de violare a neutralității elvețiene dela începutul războiului. Cu ocazia aceasta ziarul „Bund” din Berna scrie următoarele:

Incidentul acesta, este cu atât mai grav, cu cât obvine imediat în urma reprezentanței categorice a Consiliului federal pe lângă Franța și Germania, dându-se din partea acestor guverne garanția că vor face toată posibilitatea, ca pe viitor să fie respectat teritoriul elvețian. Consiliului federal i s'a cerut cu unanimitate să facă reclamație energică și să pretindă reparație.

In jurul executării englezoaicei miss Edith Cavell. Edward Grey a cerut guvernului Statelor-Unite să pornească o anchetă pentru a afla circumstanțele cu privire la moartea englezei miss Edith Cavell, executată la Bruxella sub inculpația de-a fi vaforizat trecerea soldaților belgieni în Anglia.

Noul parazit de tranșee. Directorul muzeului de istorie naturală din Paris M. Perrier, a primit dela un corespondent de pe front două exemplare dintr-o insectă ce duce viață de parazit pe corpul omenesc din tranșee. Aceste insecte, în cursul zilei se țin în părul din cap; sunt foarte agile și dificil de capturat. În cursul nopții năpădesc întreg corpul și cauzează mâncărimi de piele insuportabile, fără să producă însă leziuni considerabile.

Acest nou dușman al omului este pur și simplu furnica, care se întreține în scorbura copacilor. Cum se face însă, că furnica care roade copacii pentru ca să-și facă adăpost, a preferit locuinței lor obicinuite, capul și corpul soldatului îngropat în tranșee? Este o perversitate instinctivă, ce trebuie incredințată biologilor. E cert, că pieptenul n'a putut să le deranjeze. În păr se găesc scutite de frig, și se vede că rădăcina părului le furnizează alimentația necesară suficientă. Noaptea apoi, urmându-și vechiul obicei, pleacă căutându-și pradă în alte împrejurimi.

Pescarii din Camaret. Aflând despre intrarea în acțiune a Bulgariei, pescarii din Camaret au luat hotărârea să retrimită țarului Ferdinand mia de franci ce le-o dăruise acu's cinci ani, pentru restaurarea vechei lor capelă cazută prada unui incendiu. În jurul acestei capelă s'a deslăntuit celebra bătălie dela 18 Iunie 1694. Întru comemorarea victoriei raportate aci de gardienii ținutului împreună cu trupele roialiste, în tranșeele de Vauban dintre cari unele se mențin încă, Ludovic XIV a eternizat gloria dela Camaret printr-o medalie comemorativă.

Prin ofranda sa, regele Ferdinand a adus omagii urmașilor Camareteni, aceștia însă astăzi, la rândul lor se cred îndreptățiți de-a nu putea accepta nimic dela un om care a uitat că în vine îi curge sângele Koburgilor.

Astfel, pescarii din Camaret, cu toate dificultățile momentului, adună ban cu ban pentru ca să reîntoarcă regelui Ferdinand mia de franci dăruită pentru victorie franceză.

In Anglia nu va fi serviciu militar obligator. Ziarele din Londra anunță că noul sistem de recrutare al lordului Derby a avut rezultate atât de strălucite la cari nu s'au așteptat ș'acuma este aproape sigur că nu se va introduce serviciul militar obligator.

In întreaga Rusie se fabrică muniții de război. „Morningpost” primește din Petrograd următoarea știre: Rusia întreagă are înfățișarea unei enorme tabere militare. Toate fabricile și atelierile sunt rezervate de guvern pentru fabricația munițiilor și materialelor de război. Aproape toate trenurile sunt supuse autorităților militare și chiar funcționarii trenurilor stau sub vigoarea legilor militare. Toți mecanicii au fost rechemati de pe front, pentru ca să lucreze la fabricația munițiilor.

Impătrita înțelegere în ajutorul Serbiei. În urma unui sgomot lansat în cercurile diplomatice din Rotterdam, puterile împătritei înțelegeri sunt de acord cu privire la asistența militară ce trebuie să o dea Serbiei.

Noul consul american la Sofia. Agenția bulgară anunță: Dominic Murphie, noul consul general al Statelor-Unite la Sofia a sosit să-și ocupe slujba. Murphie este cel dintâi consul american de carieră, trimis la Sofia.

Ofensiva bulgară. Înaintarea trupelor bulgare în Macedonia se face în mijlocul unui delir al populației oprimat timp îndelungat, care vede în sfârșit sosind liberatorii așteptați cu nerăbdare. Știrile sosite din acest ținut arată starea suferințelor a acestui popor nenorocit, care întâmpină trupele cu flori și aclamări entuziaste.

Grecia și expediția balcanică. Dupăcum anunță o telegramă din Salonic, comandantul portului a comunicat șefului trupelor de debarcare că guvernul grec îi acordă un termen, până la 6 Nov., pentru evacuarea Salonicului,

Bulgaril către Niș. O telegramă din Sofia spune că trupele bulgare cari înaintează către Niș se găesc în apropiere de 40 km. în sbor de pasere de a doua capitală a Serbiei.

x **Din prilejul târgului de toamnă din Arad** atrag atențiunea on. public asupra magazinului meu „Marele magazin Fischer” aflător în piața libertății, unde se pot procura cu prețurile cele mai ieftine tot felul de utensilii. Cofere p. recruți, tricote pentru iarnă, mănuși, șapci etc. Trăsuri și scăunele pentru copii în prețuri de fabrică. Ploiere, șapci pentru copii și svetere (pieptare). Foarte mare asortiment de jucării pentru copii. Cadou de fotografie.

x **Schimbarea localului farmaciei Kárpáti.** D. Kárpáti János și-a mutat farmacia existentă de 28 ani din casa Dengel, piața Boros Béni, vis-à-vis în colțul străzii care mai nainte avea numirea Radnai-ut. Incepând de azi, farmacia aranjată luxos și corespunzător cerințelor sanitare, stă la dispoziția publicului.

Apel

la colecta caritativă a regimentului de inf. No. 64 din Orăștie, inițiată de sergentul-major Vasile Jurcan.

Gândul soldaților noștri din front zboară neconținut la cei de acasă și-i chinuie în căutarea mijloacelor de ajutor. Năpasta războiului zi de zi scoate din front un număr de voinici ologi și ciungi și orbi, pe unii îi face incapabili de muncă pentru susținere, iar unora le ia viața de le rămân văduvele și orfanii fără puțința unui traiu omenesc. Și soldații se induioșează de gânduri de aceste, pun ban lângă ban, trimit suma adunată acasă, ajutor, iar când cred că nu-i suficient darul lor apelează la inimile bune de aici să jertfiască și ele și să înlesniască salvarea năpăstuiților.

E o datorie a celor de acasă să contribuie după puteri la ajutorarea năpăstuiților, și să nu considere de sarcină, greutate solicitarea unui apel ca cel dela vale, care-i însoțit de suma de 1220 cor. înmulțită de cele 500 cor., frumosul dar al dlui Dr. Ioan Mihu. Da, pentru vitejii reg. 64, aproape curat românesc, ajunși invalizi și pentru năpăstuitele familii ale voinicilor căzuți din acest regiment, trebuie să jertfim, e o înaltă îndatorire morală să ne dăm obolul.

Dela o inițiativă ca aceasta așteptăm numai decât un rezultat frumos.

În zilele din urmă am primit de pe câmpul de luptă din Rusia următoarea scrisoare:

Rusia, 13 Octomvrie 1915. Preanonratului domn Dr. Ioan Mihu în Vinerea.

Prin prezenta îmi iau permisiunea a mă adresa către dvoastre cu următoarea rugare și totodată cerându-vă și prețiosul stat.

Tristele împrejurări în cari ne aflăm astăzi, multele nenorociri și dureri ce au dat peste neamul nostru până în ziua de astăzi, sunt de nedescris. Mai ales acest crâncen război care a secerat fără milă mil de suflete dintre frații noștri. În urma lor curg râuri de lacrimi din ochii desnădăduiți a acelor nefericite ființe, cari au rămas în urma lor fără sprijin și mângâiere. Toate aceste nefericiri ne îndurerează inima, și fiecare se gândește cum ar putea să le ajute acestor nefericiți. Aceste scene mi-au inspirat în minte ideea, pe care o cred nobilă, întovărășindu-mă cu lubiții mei frați cari ne aflăm pe câmpul de glorie, ca să adunăm o sumă de bani, înființând un fond pentru acei nefericiți orfani, văduve și pentru acei cari se află în spital și nu sunt apti de muncă, și dacă bunele inimi ale fraților, cari sunt încă acasă, ne vor sprijini și ei spre a ridica acest fond la o sumă mai mare, ca apoi acești nefericiți dela regimentul 64 să poată fi ajutamați cu un mic ajutor din acest fond.

Vă rog deci în numele tuturor fraților de aici ca să luați această sarcină sub protecția dvoastre conducându-o la un bun rezultat. Suma trimisă de cor. 1220, nu e prea mare, dar suntem convinși, că bunele inimi ale fraților noștri de acasă o vor urca la o sumă mai mare, în vederea scopului nobil avut în vedere.

Îmi țin de datorință a aminti cu câtă dragoste și voință și-au făcut datoria toți frații noștri de aici, fără deosebire de naționalitate. Ne-a făcut o mare bucurie văzând că superiorii noștri atât de bucuroși au dăruit sume frumoase pentru sco-

pul acesta. Le dau cea mai călduroasă mulțumire domnilor superiori pentru binefacerea lor. Pentru aceasta nici noi nu vom deosebi pe unii de alții: vor fi ajutați și Nemții, Unguri etc.

Vă rog deci, după ce veți pune banii la locul lor, să fie chitați în ziarele românești de acasă, ca toți cari au dăruit ceva să văză, cetind ziarele, că banii s'au dus la bună îndeplinire.

Vă rog deci binevoii a-mi răspunde că se poate îndeplini ideea noastră și bună e? Cu profundă stimă: Vasile Jucan, serg.-major de ștab, comp. 1/64, poșta de câmp nr. 43.

Gesehen! 1/64 Feldbaonskmdo. Stabsfeldwebel: Zsukan wurde vom obigem Feldbaonskmdo die Beudilligung erteilt die Sammlung für „Hilfsfond” ein zu beiten. Stand ort im Felde 12/10 1915. Nikolaus Gamber Hptm.

Scrisoarea sergentului Jucan precum și suma de 1220 cor. colectată dela voinicii din front, vor-bește dela sine!

Nu am deci să insist nici asupra frumuseții, nici asupra utilității inițiativei sale, ci ceea ce țin să accentuez îndeosebi este: datoria noastră să dăm ascultare glasului său de chemare, contribuind fiecare, după putință, la colecta inițiată din partea sa. În acest scop mă simt îndatorat să fac un apel public la inima caritativă a tuturor acolora, ce se află într-o legătură oarecare, fie chiar și numai sufletească, cu bravii noștri ostași, înrolați sub drapelul acoperit cu nouă glorie al viteazului regiment 64, aproape curat românesc. În special rog pe stimații conducători ai băncilor românești, și pe onorata preoțime de pe teritoriul de întregire a regimentului 64, să facă fiecare câte o colectă în localitatea sa în scopul amintit, — iar sumele ce vor incurge, fie chiar cât de mic, să le trimită, până la sfârșitul lunii Noembrie, la institutul de credit „Ardeleana” în Orăștie, unde se vor fructifica până va putea urma împărțirea ajutoarelor contemplate.

În speranța că glasul meu nu va răsună în pustiu, deschid această colectă caritativă cu semnarea sumei de cor. 500 din partea mea.

Vinerea, în Octomvrie 1915.

*Dr. Ioan Mihu,
proprietar.*

Notă: — Ziarele românești sunt rugate să publice acest apel.

ECONOMIE.

Prețul maximal al cartofilor.

În ministerul r. u., întemeiat pe dispozițiunile legale excepționale pentru cazul de război, în afacerea prețului maximal (mai mare), ce se poate cere pentru cartofi (crumpeni, baraboi) cum și în afacerea certificatelor de transport al lor, sub Nr. 3573/1915 M. E., orânduiește următoarele:

§ 1. Prețul maximal, ce se poate cere pentru maja metrică (100 kgr.) de cartofi, se stabilește în următoarele sume și anume:

pentru maja metrică a cartofilor, întrebunțati ca aliment (mâncare), anume pentru cei numiți „Roza”, „Hópehely”, „Magnum bonum”, „Kili”, apoi pentru cei cu coaja și cu miezul galbin, până la 31 Octomvrie n. c. inclusiv 9 cor.; din 1—30 Noembrie inclusiv 9 9.50; din 1—30 Decembrie inclusiv cor. 10; din 1 Ianuarie până la 29 Februarie 1916 inclusiv cor. 10.50 și din 1 Martie — 31 Maiu inclusiv cor. 11;

pentru alte soiuri de cartofi până la 31 Decembrie 1915 inclusiv cor. 8 și dela această dată încolo cor. 9.

Acest preț maximal, în care se cuprind și cheltuielile până la gara de încărcare, dar fără de saci, să consideră la cumpărarea pe lângă bani gata a cartofilor.

§ 2. Acestea orânduiele au intrat în vigoare (în viață) la 10 Octomvrie 1915. Dela această dată, cu excepția felului de vânzare stabilit în § 3, este oprit a se vinde cartofi cu preț mai urcat. Cel ce va călca această opreliște, sau va conlucra, în orice mod, la călcarea ei, comite transgresiune și se va pedepsi, în înțelesul §-lui 9 din art. de lege L din 1914, cu arest până la 2 luni și cu amendă în bani până la 600 cor.

§ 3. Dacă vânzarea cartofilor se face de-a dreptul pentru alimentarea oamenilor, vânzân-

du-se în mic, vânzătorul nu este îndreptățit a cere preț care, proporțional, ar întrece prețul maximal stabilit. Cei cari ar călca această orânduială au să se pedepsească, amăsurați dispozițiilor §-lui 4 din ordinul ministerului de interne din 5 August 1914 Nr. 5600/1914 B. M.

§. 4. Cu privire la prețul maximal al cartofilor din depozitele mai mari, ce s'ar ceda comisiei economice regnic. (Országos gazdasági bizottság), modificându-se ordinul Nr. 1371/1915 M. E., pentru cartofii din acestea depozite, ce se cedează (dau) numitei comisii, nu se poate cere alt preț mai mare, decât un preț, ce se fie cu 1 cor. mai mic ca prețul stabilit conform celor de sus, pentru epoca, în care se face vânzarea.

§. 5. Ordinul Nr. 1939 M. E., prin care s'a dat voie la transportarea cartofilor fără „certificatul de transport” („szállítási igazolvány”), se scoate din vigoare și astfel pe viitor nu se pot transporta cartofi nici pe căile ferate, nici pe vapoare și nici cu automobile, fără certificatul prevăzut în ordinul Nr. 952/1915 M. E.

§. 6. Dispozițiile din ordinul prezent nu se referesc (nu privesc) la cartofii, ce se aduc din țările vamale, rămânând, ca ministerul de agricultură se stabilească modalitățile importului (aducerii) și a prețului maximal.

§. 7. Orânduielele de față intră în vigoare la data publicării și puterea lor nu se extinde asupra țărilor Croato-Slavone.

Punem la inima celor în drept acestea orânduielei.

Sibiu, 25 Octomvrie 1915.
Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”.

Pant. Lucața,
preziednt.

Victor Tordășlanu,
secretar.

Bibliografie.

A. Banciu: *Dr. Alexandru Bogdan (pagini comemorative; reproducere din anuarul LI al liceului românesc din Brașov). Brosura a apărut în tipografia A. Mureșianu: Branisce et Comp. din Brașov (str. Prundului 15) și costă 1 cor. Venitul curat este destinat pentru „Casa de lectură Dr. Alexandru Bogdan”.*

A. Cotruș: *„Sărbătoarea Morții”, un volum de poezii inspirate de războiu. Se poate comanda la librăria Concordia și Librăria Diecezană în Arad, la librăria Minerva Lugoj, la Librăria Arhidiecezană din Blaj și la librăriile Ciurcu și Chiroiu din Brașov. Prețul 1.50 cor., plus porto postal 10 fileri.*

B. Marian: *„Dicționar de citate și locuțiuni străine”, este întâiul dicționar în românește, care conține citatii și locuțiuni latinești, grecești, italienești, englezești, franțuzești și nemțești, care poate fi utilizat cu mult folos de oricine. Se poate procura dela toate librăriile bucureștene pe preț de 2 lei, plus porto postal.*

Dr. Alexandru Nicolescu, *secretar metropolitan în Blaj: „Adevăruri eterne” (meditații, predici, conferințe, cuvântări ocazionale). A apărut în Blaj, la Tipografia seminarului teologic. Prețul 3.20 cor.*

Ultima oră.

CZERNIN URMEAZĂ TRATATIVE CU PRIMUL MINISTRU ROMÂN.

București. — Ambasadorul monarhiei, contele Czernin urmează tratative cu primul ministru român, Brătianu, în chestia încheierii unei convențiuni privitor la Preluarea recoltei românești. Rezultatul favorabil al tratativilor va avea o mare importanță pentru încheierea în curând a războiului.

IMINENTA PLECARE A TRUPELOR RUSEȘTI ÎMPOTRIVA BULGARIEI.

București. — Rușii au concentrat forte mai mari între Chișineu, Reni, Odessa și Tarnopol. Transportarea trupelor rusești împotriva Bulgariei e iminentă.

TRUPE ENGLEZE SI FRANCEZE ÎMPOTRIVA ARMATEI LUI GALLWITZ.

Paris. — „Matin” anunță din Atena: Două diviziuni sârbești întărite cu trupe engleze și franceze și provăzute cu tunuri calibru mare au plecat sub conducerea generalului sârb Geocovici, ca să împiedece înaintarea armatei lui Gallwitz.

SOCIALISTI GERMANI DORESC IMEDIATA CONVOCARE A CAMEREI IMPERIALE.

Berlin. — Președintele partidului socialdemocrat a propus imediata convocare a camerei imperiale, deoarece scumpirea alimentelor și starea de asediu reclamă luarea de măsuri urgente.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

George Galu, Igrăș. Am primit 18.80 cor. în abonament până la 31 Decemvrie 1915.

Pavel Ivan, Vârșet. Am primit 7 cor. în abonament până la 31 Decemvrie a. c.

Ioan Popa Nartea, Lomani. Am primit 14 cor. în abonament până la 31 Martie 1916.

Ilie Ruva, Bozivici. Am primit 7 cor. în abonament până la finea anului curent.

George Morariu, cadet, Petrovaradin. Abon. dv. e achitat până la 17/X. 1915.

Iuliu Brenda, Ecica. Abon. dv. e achitat până la finea anului 1915.

Anghel Jica, Becicherecul-mic. In 4 Oct. 1915 am primit cor. 7.20 abonament pe cvart. IV. a. c. Ziarul se expediază regulat.

Matei Marcucean, Igrăș in 20/IX 1915. Primit 8 cor. s'a comptat 4 cor. 1914 și 4 cor. 1915.

Ioan Rotari 18/X primit 8 cor. s'a comptat 4 cor. 1914 și 4 cor 1915. Foaia se expediază regulat, la poștă.

Am primit în abonament dela următorii: D. Romulus Căpețian, Budinț 2 cor. până la 30 Septemvrie 1915; D. Ioan Sas, Cherechiu 8 cor. până la 31 Decemvrie 1915; D. Petru Șirian, Feldpost 251 1 cor. prin Librăria „Concordia” până la 31 Dec. 1915; D. Ion Pecican, Șiria 2 cor. până la capătul anului 1915; D. Dimitrie Tundrea, Fenlac 2 cor. până la capătul anului 1915; D. Ion Silaghi, Csarnoház 8 cor. până la 31 Dec. 1915; D. Paul Trifonovici, Grebenț. Am primit 4 cor. până la finea anului 1915; D. Ion Adam lui Const. Balomir 1 cor. până la 31/XII 1915; D. Vasile Rus, Kecsebatá 2 cor. până la 31/XII 1915; D. Aurel Vasii, Satumic 2 cor. până la 31 Dec. a. c.; D. Teodor Vidac, Șiria 8 cor. până la capătul anului 1915.

Am primit în abonament dela următorii: D. Lazar Suci, H. Garat 6 cor. până la capătul anului 1915; D. Petru Toda, Lintea 3 cor, până la 31/XII 1915; D. George Iacob Fatu, Comana de jos 8 cor. până la 31/XII 1915; D. Vucu Murgu, Iladia 2 cor. până la 31 XII 1915; D. George Marcu Popa, Comana de jos 2 cor. până la 31/XII 1915; D. Gavril Scridon, Năsăud 6 cor. până la 31/XII 1915; D. Nicolae Stoica, Dognatica, 4 cor. până la 31/XII 1915; D. Dimitrie Tămaș, Șiria 1143 cor. 8 până la 31/XII 1916; D. Mihai Vintilă, Korodsztmárton 4 cor. până la 31/XII 1915; D. Ioan Buha, Zagreb 4 cor. pe anul întreg 1915; dnii N. Stroiescu, Petru Nicoară și Petru Trailovici, Iablanita 4—4 cor. pe anul întreg 1915; D. Todor Novac, Jezvin 6 cor. până la 31/XII 1915; D. Ion Raduțiu, Avrig 8 cor. până la 31/XII 1915; D. Dimitrie Peia, Crkvice 4 cor. pe anul 1915; D. George Crisan Crkvice 2 cor. până la 30 Aprilie 1916; D. Petru Gallan, Tincova 2 cor. pe sem. II. 1915; D. Mihai Smeu, Bozovici 4 cor. pe 1915.

Am primit în abonament dela următorii: D. Lazar Suci, H. Garat 6 cor. până la capătul anului 1915; D. Petru Toda, Lintea 3 cor, până la 31/XII 1915; D. George Iacob Fatu, Comana de jos 8 cor. până la 31/XII 1915; D. Vucu Murgu, Iladia 2 cor. până la 31 XII 1915; D. George Marcu Popa, Comana de jos 2 cor. până la 31/XII 1915; D. Gavril Scridon, Năsăud 6 cor. până la 31/XII 1915; D. Nicolae Stoica, Dognatica, 4 cor. până la 31/XII 1915; D. Dimitrie Tămaș, Șiria 1143 cor. 8 până la 31/XII 1916; D. Mihai Vintilă, Korodsztmárton 4 cor. până la 31/XII 1915; D. Ioan Buha, Zagreb 4 cor. pe anul întreg 1915; dnii N. Stroiescu, Petru Nicoară și Petru Trailovici, Iablanita 4—4 cor. pe anul întreg 1915; D. Todor Novac, Jezvin 6 cor. până la 31/XII 1915; D. Ion Raduțiu, Avrig 8 cor. până la 31/XII 1915; D. Dimitrie Peia, Crkvice 4 cor. pe anul 1915; D. George Crisan Crkvice 2 cor. până la 30 Aprilie 1916; D. Petru Gallan, Tincova 2 cor. pe sem. II. 1915; D. Mihai Smeu, Bozovici 4 cor. pe 1915.

Dr. Aurel Cioban, avocat în Lipova, caută un candidat de avocat cu diplomă sau un ortac

la cancelaria advocațională. Reflectanții să se adreseze către susnumitul.

(Ci 2535—3).

Dr. Aurel Cioban.

ANUNȚ.

In cancelaria adv. Dr. Morariu din Murăș-Uioara (Marosujvár) află aplicare un candidat de avocat sau cancelist.

Condițiunile să se comunice direct.

O doamnă

tânăra caută post de econoamă la vre'un domn singuratic. Ofertele să se trimită sub »Serioasa« la administrația ziarului.

VINURI

vechi și noul de vândut.

Adresașivă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) Petru Benea, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anii 1913 — 1914

Vin alb — — — 1'10 1'00

Rizling — — — 1'15 1'10

Roșu de Minț — 1'60 1'20

Carbenet — — — 1'40 —

Vinuri noul din anul 1915.

Vin alb — — — — — '80

Rizling — — — — — '82

Șiller — — — — — '86

Vinul se expediază cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru calitatea vinului garantez.

No 2512

Petru Benea

propr. și neg. de vinuri

Világos (Arad m.)

NIC. VINTILLA

cea mai excelentă ascuțitoare artistică și pentru scobit în Ardeal, cu putere electrică.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public că am înființat

în SIBIU (Nagyszeben), str. Cisnădiei 43.

o ascuțitoare pentru cuțite artistice și de scobit, atelier pentru nichelare și galvanizare, după cerințele

cele mai moderne, unde se execută totfelul de lucrări în această branșă; execut aparate medicale, ascuțesc și nichel.

— Pentru ascuțirea bricelor, foarfecilor și mașinelor pentru tunderea părului și barbei ofer garanția cea mai mare.

6 buc. briciuri trimise spre ascuțire retrimiterea acasă o fac pe cheltuiala mea proprie. Nichelări, ascuțiri, reparări, lucrări de cuștar, șlefuirii de sticlă pentru optică, se execută pe lângă garanția, cu prețuri ieftine. — Obiecte veritabile de oțel englez și suedez cu prețuri ieftine.

VI 1277

6 buc. briciuri trimise spre ascuțire retrimiterea acasă o fac pe cheltuiala mea proprie. Nichelări, ascuțiri, reparări, lucrări de cuștar, șlefuirii de sticlă pentru optică, se execută pe lângă garanția, cu prețuri ieftine. — Obiecte veritabile de oțel englez și suedez cu prețuri ieftine.

In atențiunea negustorilor!

Acoperirea trebuințelor de ciocoladă și zaharicale pentru prețuri de fabrică. :: ::

In depozit: Kugler, Heller, Túrth și Manner. :: ::

GÁBOR MIKLÓS Arad,
Piața Andrássy, colțul Salacz utca
Telefon 1059. Telefon 1059.
(Ca 2270)

TELEFON
NRUL. 750.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

TELEFON
NRUL. 750.

„CONCORDIA“

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1|a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișee, precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Executare
promptă. :**

**Prețuri
moderate :**